

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.505.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację numer 4937 z 25 września 2024 r. Pani Posłanki Barbary Dolniak w sprawie zmiany zasad odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, proszę przyjąć poniższe informacje.

Zasady odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283). Zgodnie z art. 61 ust. 1 i 2 zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w placówce są w kolejności:

- mieszkaniec placówki, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- mieszkaniec domu, jednak w wysokości nieprzekraczającej 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka, także w kwocie nie większej niż 70% tego dochodu;
- małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2; w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium; w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

Na podstawie art. 61 ust. 2a ustawy o pomocy społecznej, opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą wносить również osoby niewymienione w ust. 2.

Należy podkreślić, że w pierwszej kolejności opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej ponosi mieszkaniec. Dopiero w przypadku, gdy jego dochody nie wystarczają na pokrycie całej kwoty, obowiązani do tego są poszczególni członkowie jego rodziny.

W przypadku ponoszenia odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej przez osoby określone w art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, wysokość ponoszonej przez nich odpłatności ustalana jest w umowie zawartej z kierownikiem placówki. Zasadność zawarcia umowy oraz jej treść należy analizować mając na względzie sytuację materialną i życiową osób, ją zawierających (ocenie podlega wysokość dochodów, ale również możliwości osoby zobowiązanej). Wysokość odpłatności określonej w umowie powinna być

ustalona w drodze negocjacji pomiędzy osobą zobowiązaną a ośrodkiem pomocy społecznej. Dopiero w przypadku odmowy podpisania umowy przez osobę zobowiązaną, ośrodek pomocy społecznej wydaje decyzję administracyjną w sprawie określenia odpłatności, ponoszonej przez członka rodziny.

Jednocześnie wskazać należy, że zgodnie z art. 64 ustawy o pomocy społecznej osoby wnoszące opłatę lub obowiązane do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej można zwolnić z tej opłaty częściowo lub całkowicie na ich wniosek, w szczególności jeżeli:

- wnoszą opłatę za pobyt innych członków rodziny w domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia lub innej placówce;
- występują uzasadniające to okoliczności, zwłaszcza długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, śmierć członka rodziny, straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych;
- małżonkowie, zstępni, wstępni utrzymują się z jednego świadczenia lub wynagrodzenia;
- osoba obowiązana do wnoszenia opłaty jest w ciąży lub samotnie wychowuje dziecko;
- osoba obowiązana do wnoszenia opłaty lub jej rodzic przebywała w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, na podstawie orzeczenia sądu o ograniczeniu władzy rodzicielskiej osobie kierowanej do domu pomocy społecznej lub przebywającej w tej placówce;
- osoba obowiązana do wnoszenia opłaty przedstawi wyrok sądu oddalający powództwo o alimenty na rzecz osoby kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańca domu
- osoba obowiązana do wnoszenia opłaty wykaże, w szczególności na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku, rażące naruszenie obowiązku alimentacyjnego lub innych obowiązków rodzinnych względem osoby obowiązanej do wnoszenia opłaty przez osobę kierowaną do domu pomocy społecznej lub przebywającej w tej placówce.

Osobę obowiązaną do ponoszenia kosztów pobytu mieszkańca w domu pomocy społecznej zwalnia się całkowicie z tej opłaty, na jej wniosek, pod warunkiem, że przedstawi ona: prawomocne orzeczenie sądu o pozbawieniu mieszkańca placówki władzy rodzicielskiej nad nią i oświadczy, że władza rodzicielska nie została przywrócona; prawomocne orzeczenie sądu o skazaniu mieszkańca DPS za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione na szkodę osoby obowiązanej do wnoszenia opłaty, jej zstępnego, małoletniego lub pełnoletniego nieporadnego ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny rodzeństwa lub jej rodzica, chyba że skazanie uległo zatarciu. Zwolnienia te obejmują zstępną osobę zwolnioną z opłaty za pobyt mieszkańca domu pomocy społecznej.

Wskazany w ustawie katalog przesłanek mogących stanowić podstawę zwolnienia osoby obowiązanej z ponoszenia kosztów pobytu pensjonariusza domu pomocy społecznej w placówce jest katalogiem otwartym. W związku z tym, organ może zwolnić osobę z odpłatności także w innych, niewymienionych w tym przepisie sytuacjach. O ewentualnym zwolnieniu osoby obowiązanej z odpłatności organ podejmuje decyzję po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, a więc po ustaleniu jej sytuacji życiowej.

Inoformuję, że zarządzeniem nr 24 z dnia 27 czerwca 2024 r. (Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24), 27 czerwca br. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powołał Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej. Zespół jest organem opiniodawczo-doradczym Ministra. Do jego głównych zadań należy przeprowadzenie analizy i ocena:

- rozwiązań funkcjonujących w ramach systemu pomocy społecznej, w tym w zakresie wdrażania deinstytucjonalizacji,
- dostępności świadczeń, usług i innych form wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej,
- sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej.

Członkom zespołu powierzono też opracowanie propozycji rozwiązań systemowych i prawnych, opierających się na materiale zebrany podczas ww. działań i reformujących system pomocy społecznej w Polsce.

W tym miejscu warto również nadmienić, że zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji, obecnie szczególnie promowane są działania służące procesowi stopniowego odchodzenia od organizowania usług świadczonych wobec osób starszych i z niepełnosprawnościami w dużych instytucjach – na rzecz form kameralnych, rodzinnych i środowiskowych. Preferowane są rozwiązania dążące do zapewnienia różnych możliwości i form opieki, jak najbliżej środowiska danej osoby, umożliwiające realizację prawa do opieki długoterminowej z zachowaniem autonomii poszczególnych osób i rodzin.

Deinstytucjonalizacja opieki odbywa się głównie poprzez rozwój wybranych form pomocy społecznej, określonych w ustawie o pomocy społecznej, takich jak np. rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, ośrodkach wsparcia czy rodzinnych domach pomocy, jak również rozwój mieszkań wspomaganych i treningowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/